

Sygn. akt VII U 419/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 maja 2013 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Maria Ołtarzewska

Protokolant: st.sekr.sądowy Alicja Jarzyna

po rozpoznaniu w dniu 9 maja 2013 r. w Gdańsku

sprawy J. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania J. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 18 stycznia 2013 r. nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje ubezpieczonemu J. S. prawo emerytury od dnia 01 stycznia 2013r. i stwierdza, że organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sygn. akt VII U 419/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 stycznia 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu J. S. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, przewidzianych przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 153 poz. 1227 ze zm.), dalej: ustawa. Organ rentowy nie uwzględnił ubezpieczonemu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach w okresie od dnia 16 stycznia 1971 r. do dnia 20 grudnia 1974 r. oraz od dnia 08 czerwca 1979 r. do dnia 04 lutego 1985 r. w (...) Przedsiębiorstwie (...) w G. na stanowisku montera instalacji sanitarnych spawacza wobec faktu, iż z przedłożonego świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych wynika, iż zajmował tzw. łączone stanowisko pracy. W ocenie pozwanego do uznania pracy za wykonywaną w szczególnych warunkach wymagane jest wykonywanie tej pracy stale i w pełnym wymiarze czasu przewidzianym dla danego stanowiska pracy. Zatem wykonywanie pracy na różnych stanowiskach, choćby w obszarze tego samego działu i pozycji zarządzenia resortowego, wyklucza możliwość spełnienia wymogu wykonywania pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przewidzianym dla danego stanowiska pracy (k. 122 akt rentowych).

Odwołanie z dnia 29 stycznia 2013r. od powyższej decyzji pozwanego organu rentowego wniósł ubezpieczony J. S., wskazując, iż jako monter instalacji sanitarnych pracował od dnia 02 września 1966 r. do dnia 31 grudnia 2012 r.,

wykonując wtedy instalacje centralnego ogrzewania i gazu, które są instalacjami spawanymi. Niewątpliwie jednak cały okres jego pracy zawodowej winien być uznany za okres pracy w warunkach szczególnych (k. 2 akt sprawy).

W odpowiedzi z dnia 13 lutego 2013 r. na odwołanie ubezpieczonego pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji (k. 3-4 akt sprawy).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony J. S., urodzony dnia (...), z zawodu spawacz monter, w dniu 04 stycznia 2013 r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniosek o emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach w związku z rozwiązaniem stosunku pracy. Ubezpieczony nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego. Wymagany wiek 60 lat ubezpieczony ukończył w dniu 11 lutego 2011 r. Ubezpieczony nie pozostaje w stosunku pracy od dnia 01 stycznia 2013 r.

okoliczności bezsporne, vide: wniosek ubezpieczonego o emeryturę – k. 107-108 akt rentowych, świadectwo pracy z dnia 31 grudnia 2012 r. – k. 117 akt rentowych

W toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczony udowodnił według stanu na dzień 01 stycznia 1999 r. staż sumaryczny 30 lat, 11 miesięcy i 27 dni, w tym 30 lat, 10 miesięcy i 18 dni okresów składkowych oraz 1 miesiąca i 9 dni okresów nieskładkowych, jednakże nie udowodnił wymaganych 15 lat pracy w warunkach szczególnych, a jedynie 7 lat, 10 miesięcy i 17 dni.

dowód: karta przebiegu zatrudnienia ubezpieczonego – k. 121-121v akt rentowych

Zaskarżoną w sprawie decyzją z dnia 18 stycznia 2013 r. pozwany organ rentowy odmówił ubezpieczonemu J. S. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, tj. nie udowodnienia wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

dowód: decyzja pozwanego o odmowie prawa do emerytury z dnia 18 stycznia 2013 r. – k. 122 akt rentowych

Nie była to pierwsza decyzja odmawiająca ubezpieczonemu prawa do emerytury – uprzednio decyzją z dnia 27 września 2012 r. pozwany organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, tj. wobec nie rozwiązania stosunku pracy oraz nie udowodnienia wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

dowód: decyzja pozwanego o odmowie prawa do emerytury z dnia 27 września 2012 r. – k. 97 akt rentowych

W spornych okresach od dnia 16 stycznia 1971 r. do dnia 20 grudnia 1974 r. oraz od dnia 08 czerwca 1979 r. do dnia 04 lutego 1985 r. (łącznie ponad 9 lat) ubezpieczony J. S. był zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie (...) w G. na stanowisku montera instalacji sanitarnych - spawacza. W powyższym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał roboty wodnokanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach oraz prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorowym. Swoją pracę wykonywał na budowach prowadzonych przez przedsiębiorstwo, wykonując w całości instalacje centralnego ogrzewania i gazu, do których tworzenia konieczne było spawanie poszczególnych ich elementów.

Łącznie w przedmiotowym zakładzie pracy ubezpieczony był zatrudniony w szczególnych warunkach w okresach od dnia 02 września 1966 r. do dnia 20 grudnia 1974 r. oraz od dnia 08 marca 1975 r. do dnia 31 lipca 1987 r. – przy czym w/w okresy poza okresami od dnia 16 stycznia 1971 r. do dnia 20 grudnia 1974 r. oraz od dnia 08 czerwca 1979 r. do dnia 04 lutego 1985 r. były między stronami niesporne i zostały przez pozwanego uznane do stażu pracy ubezpieczonego w warunkach szczególnych.

W okresie od dnia 29 maja 1969 r. do dnia 30 czerwca 1969 r. ubezpieczony z wynikiem dostatecznym ukończył kurs podstawowy spawania gazowego. W okresie od dnia 02 stycznia 1978 r. do dnia 10 marca 1978 r. ubezpieczony ukończył z wynikiem pozytywnym kurs przygotowawczy do egzaminu mistrzowskiego w zawodzie monter instalacji sanitarnych.

W spornym okresie czasu ubezpieczony otrzymywał dodatek do wynagrodzenia zasadniczego od 1971 r.

dowód: świadectwo pracy z dnia 25 września 1987 r. – k. 10-10v akt rentowych, świadectwo pracy z dnia 31 lipca 1987 r. – k. 11-11v akt rentowych, świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 16 marca 2012 r. – k. 112 akt rentowych, książeczka spawacza – koperta na k. 19 akt sprawy, kopie kartotek wynagrodzenia – k. 29-40 akt rentowych, akta osobowe – koperta na k. 14 akt sprawy

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach niniejszej sprawy, aktach rentowych pozwanego organu oraz aktach osobowych ubezpieczonego ze spornego okresu, których prawdziwość i rzetelność nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd również nie znalazł podstaw do podważenia jej wiarygodności z urzędu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle poczynionych ustaleń faktycznych odwołanie skarżącego J. S. jest zasadne i z tego tytułu zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia ustalenia prawa ubezpieczonego do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Wyniki przeprowadzonego przez Sąd postępowania dowodowego wykazały, że wnioskodawca legitymuje się wymaganym 15-letnim stażem pracy w szczególnych warunkach, co sprawia, iż stanowisko organu emerytalnego odmawiające wnioskodawcy prawa do wcześniejszej emerytury, nie jest słuszne.

Ogólne zasady nabywania prawa do emerytury **dla ubezpieczonych urodzonych po 1948 r.** zostały uregulowane w treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 nr 153 poz. 1227 ze zm.), dalej: ustawa, zgodnie z którym ubezpieczony urodzony po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli spełniają łącznie następujące warunki:

1) legitymują się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż: 65 lat dla mężczyzn, 60 lat dla kobiet,

2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej: 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet,

3) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Podkreślenia wymaga, iż art. 184 ust 2 powyższej ustawy zmieniony został przez art. 1 pkt 20 ustawy z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r. nr 637) z dniem 01 stycznia 2013r., co skutkuje tym iż od 01 stycznia 2013 r. celem uzyskania uprawnienia do emerytury w warunkach szczególnych nie ma konieczności spełniania przez ubezpieczonych przesłanki rozwiązania stosunku pracy. Niemniej, jak wskazał ubezpieczony (k. 2 akt sprawy), rozwiązał on stosunek pracy z dniem 31 grudnia 2012 r. (czyli przed wydaniem spornej decyzji).

Aktem wykonawczym, do którego odsyła ustawa, jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Stosownie do treści § 4 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W wykazie A – prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego – stanowiącym załącznik do rozporządzenia:

- w dziale V (W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych) pod pozycją 1 wskazano roboty wodnokanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach
- w dziale XIV (Prace różne) pod pozycją 12 wskazano prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorowym.

Wskazać również należy, iż zgodnie z przepisem § 2 ust. 1 i 2 powołanego wyżej rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy natomiast, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (**§ 2 ust. 2**).

Trzeba jednak zwrócić uwagę, że zgodnie z utartą praktyką i orzecznictwem w postępowaniu przed sądem okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi.

Bezspornym jest, iż ubezpieczony w dniu 11 lutego 2011 r. osiągnął 60 rok życia, na dzień złożenia wniosku udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 25 lat, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Rozwiązał on również stosunek pracy z dniem 31 grudnia 2012 r.

Przedmiotem sporu pozostawało ustalenie, czy za zatrudnienie w szczególnych warunkach przy robotach wodnokanalizacyjnych oraz budowie rurociągów w głębokich wykopach oraz pracach przy spawaniu uznać można było sporne okresy zatrudnienia ubezpieczonego od dnia 16 stycznia 1971 r. do dnia 20 grudnia 1974 r. oraz od dnia 08 czerwca 1979 r. do dnia 04 lutego 1985 r. w ramach zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w G. na stanowisku monter instalacji sanitarnych – spawacza, wobec faktu, iż w ocenie pozwanego z przedłożonego świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych (k. 12 akt rentowych) wynika, iż zajmował tzw. łączone stanowisko pracy. W ocenie pozwanego do uznania pracy za wykonywaną w szczególnych warunkach wymagane jest wykonywanie tej pracy stale i w pełnym wymiarze czasu przewidzianym dla danego stanowiska pracy. Zatem wykonywanie pracy na różnych stanowiskach, choćby w obszarze tego samego działu i pozycji zarządzenia resortowego, wyklucza możliwość spełnienia wymogu wykonywania pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przewidzianym dla danego stanowiska pracy.

W ocenie Sądu Okręgowego, fakt wykonywania przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach w spornych okresach znajduje potwierdzenie w zebranych w sprawie materiale dowodowym (świadectwa pracy, akta osobowe, świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych), gdzie jednoznacznie pojawia się zakwestionowane stanowisko pracy. Swoją pracę ubezpieczony wykonywał bowiem na budowach prowadzonych przez przedsiębiorstwo,

wykonyjąc w całości instalacje centralnego ogrzewania i gazu, do których tworzenia konieczne było spawanie poszczególnych ich elementów.

Sąd Okręgowy pragnie przy tym jednoznacznie podkreślić, iż nawet przy założeniu, iż w którymkolwiek z powyższych spornych okresów zatrudnienia wnioskodawca wykonywał by w części wymiaru czasu pracy roboty wodnokanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach, a w pozostałej części wymiaru czasu pracy prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorowym – także całokształt tak przepracowanego czasu pracy podlega uwzględnieniu do stażu pracy w warunkach szczególnych, bowiem zarówno jedne, jak i drugie z w/w skazanych prac zostały wprost wskazane w cytowanym powyżej załączniku do rozporządzenia – wykaz A dział V pozycja 3 i dział XIV pozycja 12.

O uprawnieniu do dochodzonego świadczenia decyduje bowiem, czy ubezpieczony pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach. To właśnie warunki pracy uzasadniają prawo do emerytury w obniżonym wieku. Ubezpieczony zaś czy to jako monter w głębokich wykopach czy też jako spawacz stale pracował w warunkach szczególnych. Ograniczenia stosowane przez pozwanego stanowią w ocenie Sądu nadinterpretację przepisów i nie znajdują żadnego uzasadnienia prawnego.

W ocenie Sądu, wobec udowodnienia wykonywania stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych, ubezpieczony J. S. spełnił wszystkie przesłanki dla nabycia emerytury w obniżonym wieku, ponieważ osiągnął 60 rok życia, na dzień złożenia wniosku udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 25 lat, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, a także spełnił przesłankę udokumentowania stażu co najmniej 15 lat pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. W zakresie zaś pozostawania w stosunku pracy okoliczność pozostawała bez znaczenia dla sprawy w związku ze znowelizowanym, opisanym powyżej, brzmieniem art. 184 ust. 2 ustawy, wchodzącym w życie z dniem 01 stycznia 2013 r.

W tym miejscu zwrócić także należy uwagę na to, iż zgodnie z brzmieniem art. 118 ust. 1a ustawy, w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Należy podkreślić, że zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2007 r. OTK-A 2007/8/97 powyższy przepis należy rozumieć w ten sposób, że za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uznaje się dzień wpływu prawomocnego orzeczenia tylko w sytuacji, gdy za nie ustalenie tych okoliczności nie ponosi odpowiedzialności organ rentowy.

Zdaniem Sądu, w niniejszej sprawie okoliczności, na podstawie których Sąd uznał odwołanie ubezpieczonego za zasadne nie zostały wyjaśnione w drodze uzupełnienia materiału dowodowego. Mając na uwadze kompletną dokumentację pozwalającą na dokonanie ustaleń co do rodzaju wykonywanej przez niego pracy już na etapie postępowania przez organem rentowym - zastosowanie dyspozycji art. 118 ust. 1a ustawy w ocenie Sądu było zasadne. Ubezpieczony złożył bowiem świadectwo pracy w szczególnych warunkach i pozwany nie kwestionował informacji tam zawartych. Spór dotyczył jedynie tego, że w spornych okresach ubezpieczony wykonywał prace na dwu stanowiskach, na których praca wykonywana jest w szczególnych warunkach. Tak więc pozwany ponosi odpowiedzialność za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

W konkluzji z wyżej przytoczonych względów Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w związku z cytowanymi wyżej przepisami, zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego z dnia 18 stycznia 2013 r. i przyznał ubezpieczonemu J. S. prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach od dnia 01 stycznia 2013 r. (tj. wejścia w życie przepisów w brzmieniu nie wymagającym rozwiązania stosunku pracy i zarazem od pierwszego dnia miesiąca, w którym złożony został wniosek o emeryturę). Sąd Okręgowy wziął pod uwagę fakt, iż wniosek o emeryturę ubezpieczony złożył w dniu

04 stycznia 2013 r. oraz dyspozycję art. 129 ust. 1 cyt. ustawy, zgodnie z którym świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca w którym zgłoszono wniosek.

SSO Maria Ołtarzewska